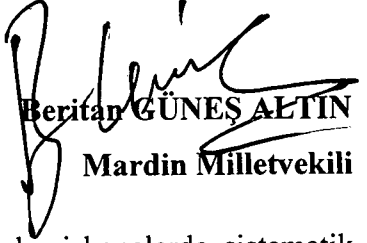

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN
Mardin Milletvekili

Çok boyutlu/türlü hak ihlalleri ve gaslarıyla gündemden düşmeyen hapisanelerde, sistematik bir hale gelmiş olan tecrit, işkence ve kötü muamele ulusal ve uluslararası raporlarla da sabit olmasına rağmen bu durumun sonlandırılmasına dönük ilgili kurumlar tarafından herhangi bir adım atılmamaktadır. Hak ihlallerinin ilk sırasında, İdare ve Gözlem Kurullarının subjektif gerekçeleriyle mahpusların tahliyelerinin engellenmesi gelmektedir. “Kişiyi özgürlüğünden mahrum bırakma suçu” kapsamına alınmasında bir sakınca olmayan İdare ve Gözlem Kurullarının hukuki ve etik ilkeleri hiçe sayan ideolojik kararlarıyla, koşullu salıverilme hakkına erişmiş yüzlerce mahpus, hapisanelerde tutulmaktadır.

2018 yılından beri tutuklu bulunan Halkların Demokratik Partisi Derik İlçe eski Eşbaşkanı Rojin Durmaz da koşullu salıverilme hakkı engellenen yüzlerce mahpustan birisidir. Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesinde tutulan Durmaz, 27.04.2025 tarihinde koşullu salıverilme hakkına erişmiş olmasına rağmen, kendisinin tahliyesi İdare ve Gözlem Kurulu tarafından 6 ay ertelenmiş, ardından 24.10.2025 tarihli Kurul toplantısıyla mahpusun infazı ikinci kez yakılmıştır. İlgili Kurul kararında, 25.04.2025 ile 27.10.2025 dönemini kapsayan telafi dönemi değerlendirme puanı 56.50, yani Adalet Bakanlığı'nın iyi hal değerlendirmesinde esas aldığı 40 puanlık alt eşğin bir hayli üstünde, olmasına rağmen mahpusun iyi halli olmadığına “kanaat” getirilmiştir. Kararda, CTE'nin ilgili yazısına referans verilerek belirtilen “*Hükümlünün iyi halli olmadığına dair değerlendirmenin yapıldığı bu tarih ile belirlenen yeniden değerlendirme tarihi arasındaki süre telafi dönemi olarak kabul edilerek bu dönemin sonunda mutlaka puana dayalı gelişim değerlendirmesi yapılır.*” ifadesi ise belirtilen değerlendirilmenin şekli şartı yerine getirmek dışında bir anlamının olmadığını zira mahpusun alt eşik puanın üstünde bir puanı olmasına rağmen tahliyesinin yine de engellendiğini göstermektedir.

Rojin Durmaz'ın tahliyesinin engellenmesine dair sıralanan gerekçeler ise, birçok hapisanede olduğu gibi, Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesi İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının da hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesini aşındırdığının kanıtı niteliğindedir. Şöyle ki ilgili kararda, seyir defterinde yer aldığı belirtilen mahpusun “02.01.2024 tarihinde **İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil talebinde bulunması**” ifadesine yer verilmesi, ilgili kararın ideolojik ve politik saiklerle hazırlandığının açık kanıtı niteliğindedir. Zira İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sayın Abdullah Öcalan'ın 1999 yılından beri tutulduğu hapisane olması sebebiyle kendisiyle özdeşleşmiş hem politik hem de sembolik bir anlam taşımaktadır.

Bunun yanı sıra mezkûr kararda sıralanan gerekçeler, yine birçok hukuki ilkeyi yok sayan niteliklere sahiptir. Örneğin kararda geçen “hiçbir pişmanlık yaşamadığı iyi halliliğini doğrudan etkileyen haklarını iyi niyetle kullanmadığı,” “**tekrar suç işleme riskinin yüksek olduğu**” gibi ifadeler masumiyet karinesini ters yüz etmektedir. Çünkü bir kişinin daha sonra suç kategorisine alınabilecek bir fiilde bulunması ihtimaliyle hapisliğinin sürdürülmesi “kişiyi özgürlüğünden mahrum bırakma suçunun” bizzat Hapishane idaresi eliyle işlendiğinin ve masumiyet karinesinin hiçe sayıldığının ikrarıdır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye genelinde son beş yıl içinde koşullu salıverilme hakkına erişmiş olmasına rağmen, İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla tahliyesi ertelenen veya infazı yakılan kaç mahpus bulunmaktadır?
2. Bu kararların kaçında “pişmanlık göstermeme” gerekçesi kullanılmıştır ve söz konusu gerekçenin mevzuatta açık bir tanımı bulunmakta mıdır?
3. İdare ve Gözlem Kurullarının kararlarına karşı etkili bir itiraz veya yargısal denetim mekanizması mevcut mudur? Mevcutsa bu mekanizmaların sonuçlandırılma oranı ve süresi nedir?
4. Adalet Bakanlığı'nın iyi hal değerlendirmesinde esas aldığı puanlama sisteminde alt eşik 40 puan iken, bu puanın üzerinde değerlendirme alan bir mahpusun yine de “iyi halli olmadığına kanaat getirilmesi” hangi hukuki temele dayanmaktadır?
5. Diyarbakır Kadın Kapalı Hapishanesi'nde 2023–2025 yılları arasında tahliyesi ertelenen mahpus sayısı kaçtır ve bu kararların gerekçelerinde hangi kalıplar öne çıkmaktadır?

6. Rojin Durmaz'ın koşullu salıverilmesinin ikinci kez engellenmesine ilişkin Kurul kararında, "İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevi'ne nakil talebinde bulunduğu" ibaresine yer verilmesi, Kurul kararlarının ideolojik, politik saiklerle alındığının kanıtı değil midir?
7. Kurul kararlarında "tekrar suç işleme riski yüksek" gerekçesiyle yapılan infaz yakmalar, herhangi bir bilimsel veya psikolojik tespit neticesinde mi yapılmaktadır yoksa salt Kurul üyelerinin kanaati neticesiyle mi?
8. İdare ve Gözlem Kurulu üyeleri hangi kriterlere göre seçilmektedir? Bu üyelerin kararlarıyla ilgili bir etik veya disiplin denetimi yapılmakta mıdır?
9. "Kişiyi özgürlüğünden mahrum bırakma" suçu kapsamında değerlendirilebilecek keyfi infaz yakmalarına ilişkin olarak, Bakanlığınızca herhangi bir soruşturma veya iç denetim yürütülmüş müdür?
10. Uluslararası insan hakları kurumlarının Türkiye'ye yönelik son raporlarında yer alan tecrit, kötü muamele ve infaz yakma eleştirilerine ilişkin olarak, Bakanlığınızın somut bir eylem planı veya reform çalışması bulunmakta mıdır?